

předvečer Světla národů

„Není sporu, že požehnání dostává nižší od vyššího.“ (Žid 7, 7) Tak jako Abrahám byl požehnan Melchizedechem (Gn 14, 18–20), tak věčný velekněz Ježíš Kristus jako čtyřicetidenní dítě požehnal Simeonovi, když ho bral do náručí. (jeruzalémský patriarcha Teofilos III. na svátek Simeona Bohopříjemce, 2020)

Čtyřicet dní po narození syna Ježíše vstoupila Marie do Chrámu. Spolu s Josefem přinesla obětní dar na znamení své rituální čistoty (Lk 2, 22; Lv 12, 2–8; odtud dřívější název svátku *Očišťování Panny Marie*). Skončilo její šestitýdenní období, ve kterém se po porodu pohybovala na pomezí života a smrti. Svátek *Uvedení Páně do Chrámu* je v současnosti zaměřen na Krista a na jeho setkání starcem Simeonem a prorokyní Annou (Lk 2, 22–36). ✚ Světelné procesí, které je nejpozději od 4. století součástí tohoto večera, odkazuje na „Světlo národů“ (v. 32). Rozšířený zvyk doprovázet zemřelého světlem (ať už v domě smutku nebo v pohřebním průvodu) se vztahuje na starcův výrok o propuštění ve smrti (v. 29). V řadě zemí je název dnešního svátku odvozen od *svíce* (lat. *candela*; angl. *candlemas*; něm. *Lichtmess*; špan. *Candelaria*; franc. *Chandeleur*; ital. *Candelora*). Česko-slovenské *hromnice*, svíce s ochranou proti hromům a bleskům, sahají snad až do předkřesťanského období. „Říkáte *hromnice*. Tomu, kdo má tu svíci, prý hrom nic neudělá. Pověry jsou to. Vždyť co zmůže svíce! Budte moudří, svíce se proto žehnají, aby byli k účtě církvi, a ne pro pověry“ (z českého kázání, 15. století). Nutno dodat, že v barokní zbožnosti se magický význam svíček opět navrácí. Ve frankofonní části světa jsou součástí tohoto dne palačinky (barvou i tvarem připomínají slunce). ✚ S ohledem na orientální původ svátku se podoba následující bohoslužby opírá o východní křesťanskou tradici (modlitba při zapalování svic a výběr biblických textů). Je vhodné tohoto večera zapálit několik svic.

OČEKÁVÁNÍ PROROKŮ

Zapalování svic

Před každou večerní modlitbou se zapaluje světlo. Lze pronést tuto modlitbu:

Blahoslavený a jediný Panovníku, Králi králů a Pane pánů, ty přebýváš v nepřístupném světle. Ve své moudrosti jsi učinil celý svět. Oddělil jsi světlo od temnot a pověřil slunce, aby vládlo dni, a měsíc a hvězdy, aby vládly v noci. V tuto hodinu nás zveš, abychom předstoupili před tebe v díkůvzdání a ve večerních chválách. Oblékní nás zbrojí světla. Vysvobod nás od hrůzy noci a od čehokoli, co kráčí temnotou. Jsi dobrý, Bože, a miluješ lidstvo. Vzdáváme ti chválu, díky a slávu na věky věků. Amen.

Intermezzo

Z knihy Lidmila Kábrtové: *Koho vypijou lišky* (2013). Jednotlivé sondy do života dospívající El v komunistickém Československu jsou důsledně vyjadřovány v padesáti slovech.

Při hromničce

Bouře je blizoučko.

„Jedna, dva,“ počítá El vteřiny mezi bleskem a hromem.

Žárovka ve starém lustru nad stolem blikne a zhasne.

„Podej hromničku,“ děda se natáhne pro sirky.

Povytáhne knot, škrtně, plamínek se rozhoří.

Opatrně nasadí cylindr. Světýlko mihotavě probleskuje temnotou.

Téměř potmě pracovat nejde.

„Vyprávěj,“ poprosí El.

Děda přikývne.

První čtení

Všechny prvotiny náleží Hospodinu. První místo v žebříčku hodnot, první úroda země, prvorozená chovná zvířata, prvorozený syn. Boží nárok neznamená zkázu. Touží po jedinečném *zasvěcení*, ve kterém je člověk ochoten se zříci své touhy podmaňovat a vlastnit.

(H – Hospodin; M – Mojžíš)

Úryvek z Mojžíšova Zákona.

Ex 13,1; 12, 51; 13, 2–3. 10–16; 22, 28; Lv 12,2–4.6; Nm 8,16–17 (SNC+jäg)

Prvorození

H Hospodin promluvil k Mojžíšovi právě tohoto dne, kdy vyvedl děti Izraele z Egypta:

„Chci, aby mi Izraelci zasvětili všechny prvorozené mužské potomky. Prvorození potomci všech Izraelců, ale také prvorozená mláďata všech zvířat budou náležet mě.“

M Mojžíš pak promluvil k Izraelcům a řekl jim: „Připomínejte si tento den, kdy jste vyšli z Egypta, ze země, kde jste byli otroky, neboť vás odtud svou mocí vyvedl Hospodin. Zachovávejte toto nařízení.“

M „Až vás Hospodin přivede do země Kenaanců a daruje vám ji do vlastnictví, jak to stvrdil svou přísahou už vašim předkům, zasvětíte Hospodinu nejstaršího potomka každé ženy a také všechny prvorozené samce vašeho dobytka. Za každého osla, který se narodí jako první, obětujete beránka. Jestliže to neuděláte, zlomte mu vaz. Každého prvorozeného syna však vykoupíte náhradní obětí. Až se vás někdy v budoucnu vaše děti zeptají, proč to všechno děláte, odpovězte jim: »Připomínáme si tím, jak nás Hospodin svou mocí vyvedl z Egypta, kde jsme byli otroky. Když nás faraón zatvrzele odmítal propustit, Hospodin usmrtil všechny prvorozené potomky Egyptanů i jejich zvířat. Proto obětujeme Hospodinu všechny prvorozené samce. Prvorozené syny však vykupujeme náhradní obětí.« Budete tak jednat a pevně si to vepíšete do své mysli, abyste pamatovali na to, že to byl Hospodin, kdo vás svou mocí vyvedl z Egypta.“

H Toto promluví Bůh Všemocný: „Zasvěcujte mi všechny prvorozené syny.“

„Jestliže žena přijde do jiného stavu a porodí syna, osmý den po narození provedete chlapci obřizku. Jeho matka potom vyčká dalších třicet tři dní, než se její zdravotní stav ustálí, a potom se opět jako čistá bude moci účastnit bohoslužeb.

Jakmile doba očišťování po porodu skončí, matka přivede ke vchodu do svatyně jednoletého beránka a předá ho knězi jako oběť ke spálení na oltářním ohni. Kromě toho přinese také holoubě nebo hrdličku pro očištnou oběť.“

„Budou mi cele náležet namísto všech prvorozených Izraelců, kteří mi patří už od té doby, kdy jsem zahubil všechno prvorozené Egyptě.“

M To řekl Bůh Nejvyšší, Svatý Izraele.

Druhé čtení

Když byl Izaiáš povolán k prorocké službě, zrovna se modlil v Chrámě. Nebyl tam prvně. Snad se modlil za odvrácení útoků asyrské armády. A najednou se to stalo. Zničeho nic měl pocit, že vstoupil do nebeské velesvatyně. Všechny ty náznaky pozemské liturgie před tou krásou vybledly. Izaiáš už nebyl „pouhý účastník“. Nyní se dotýkal nebe a Boží sláva ho zcela pohltila.

(V – Vypravěč; I – Izaiáš; S – Serafové; H – Hospodin)

Úryvek z knihy proroka Izaiáše.

6, 1–12 (SNC+jäg)

Izaiášovo podivné povolání: 6, 1≈13

- V** Téhož roku, kdy zemřel král Uzijáš, jsem ve vidění spatřil Hospodina. Seděl vznešeně na svém trůnu a jeho sláva naplňovala celý chrám. Nad ním byli serafové se šesti křídly. Dvěma si zakrývali tvář, dvě halily jejich nohy a na zbylých dvou křídlech se vznášeli. Jeden druhému zpívali:
- S** „Svatý, svatý, svatý je Hospodin, Bůh zástupů; celá země je plná jeho slávy.“
- V** Jejich hlasy otráslý celým chrámem až k základům a najednou všechno zahalil dým.
- I** „To je můj konec! Jsem nadobro ztracen! Vždyť jsem jen hříšný smrtelník, který žije uprostřed prolhaného národa, a na vlastní oči jsem spatřil Krále, Všemocného Hospodina.“
- V** Nato ke mně přiletěl jeden ze serafů a přinesl žhavý uhlík, který kleštěmi vytáhl z ohně na oltáři. Dotkl se jím mých úst a řekl:
- S** „Tímto dotekem ti byla odpuštěna tvá vina a zahlazeny všechny tvé nepravosti.“
- V** Potom jsem zaslechl, jak se Hospodin ptá:
- H** „Koho mám poslat? Kdo se odhodlá a půjde?“

I „Já, pošli mě!“

H „Jdi tedy a oznam lidem tato slova:

»I kdybyste poslouchali sebevíc,
nikdy nic nepochopíte;

Dívejte se, jak nejlépe umíte,
ale stejně ničemu neporozumíte.«

Tvé poselství ještě více zatvrdí srdce mého národa,

protože jejich sluch už dávno otupěl

a ani očima už nevidí vůbec nic.

Kdyby tomu tak nebylo, viděli by,

dopřáli by sluchu mým slovům,

srdcem by mé poselství pochopili,

obrátili by se ke mně a já bych je uzdravil.“

I „Jak dlouho to potrvá, Pane?“

H „Tak dlouho,

dokud z měst nezůstanou jen rozvaliny, v nichž nikdo nebydlí,

dokud všechny domy nezůstanou prázdné

a namísto polí neuvidíš jen zkázu a spoušť.

Dokud já sám, Hospodin, neodvedu všechny co nejdále

a nenechám jejich zemi zcela opuštěnou.“

Třetí čtení

Z jedné strany útočí Egypt, z druhé strany Asýrie. Judské království je obleženo ze všech stran. Jedinou nadějí Izraele vidí prorok v Hospodinu. Vezmou si to představitelé národa k srdci? V Izaiášových očích je Hospodin Bůh silný a mocí. Není pouhým ochráncem. Má moc proměnit smýšlení cizinců a pohanů. Jeho sláva prostoupí celý svět.

(I – Izaiáš; H – Hospodin)

Úryvek z knihy proroka Izaiáše.

19, 1.3a.4–5.12.16.19–21 (SNC+jäg)

Výroky proti Egyptu: 19, 1≈15

- I** Vidím, jak Hospodin na oblaku rychle vjíždí do Egypta.
Napodobeniny falešných egyptských bohů se před ním třesou
a nitro všech obyvatel Egypta zachvátila nepopsatelná hrůza.
- H** „Zmařím všechny jejich plány
a nechám Egyptány dojít až na pokraj zoufalství.
Já sám, Všemocný Hospodin,
je vydám na milost a nemilost krutému a nelítostnému vládci.“
- I** Tehdy také vyschnou vody Nilu a jeho dno suchem rozpraská.
Kdepak jsou tvoji mudrci?
Když jsou tak chytří, ať ti tedy sami řeknou,
co Všemocný Hospodin zamýšlí s Egyptem!

Obrácení Egypta a Asýrie: 19, 16≈25

- I** V den, kdy Všemocný Hospodin pozvedne proti Egyptu svou ruku,
zslábnou jeho obyvatelé strachem jako bezbranné ženy.
V srdci Egypta lidé postaví Hospodinu oltář a na hranicích vztyčí na
jeho počest památník. Ty pak budou pro Egyptány znamením
a připomínkou Hospodinovy moci. Když pod útlakem protivníka
zavolají k Hospodinu o pomoc, pošle jim svého Spasitele, který je
vysvobodí.
Hospodin ukáže Egyptu svou pravou tvář a Egyptané mu radostně
odpoví. Předloží mu své oběti a dary a všechno, co Hospodinu slíbí,
také dodrží.

SVĚTLO NÁRODŮ

J. Galuszka OP, M. Bodnár OP (Koi 90a)

Musical score for the hymn 'Světlo národů'. It consists of two staves of music in G major (one sharp) and 3/4 time. The melody is simple and hymn-like. The lyrics are written below the notes.

Ó, Bo - že, světlo na - še, je dů - stoj - né Tě
Ó, Bo - že, světlo na - še, ce - lý vesmír se Ti
chválit, Ot - ce, Sy - na i Du - cha svaté - ho.
kla - ní, Ot - ci, Sy - nu i Du - chu svaté mu.

Evangelium

(E – Evangelista)

Úryvek z evangelia podle Lukáše.

2, 22–40 (SNC+jäg)

Simeon a Anna prorokují o Ježíšovi: 2, 21~40

E Mojžíšův zákon přikazoval, aby každá žena čtyřicátý den po narození chlapce přinesla oběť do chrámu. Proto i Marie po této době splnila tuto povinnost. Zároveň s sebou vzali i dítě, aby ho podle jiného Mojžíšova předpisu jako prvorozeného syna zasvětili Bohu.

V Jeruzalémě žil zbožný stařec jménem Simeon. Řídil se Božími příkázáními a očekával Mesiáše. Byl veden Duchem svatým, který ho také ujistil, že nezemře dříve, dokud Mesiáše na vlastní oči neuzří. Na pokyn Ducha přišel do chrámu právě ve chvíli, kdy rodiče zasvěcovali Ježíše Bohu. Simeon vzal dítě do náruče a modlil se:

S „Pane, děkuji ti, že jsi splnil svůj slib. Nyní mohu klidně zemřít, protože jsem na vlastní oči viděl Spasitele, kterého dáváš celému světu. Pohanům bude světlem a Izraeli slávou.“

E Josef a Marie se podivili tomu, co Simeon pověděl o dítěti. Potom jim požehnal a Marii ještě řekl:

S „Toto dítě bude příčinou pádu jedněch a vyvýšení druhých v Izraeli. On je znamení z nebe, proti kterému se mnozí postaví a tak prozradí svoje nejvnitřnější smýšlení. Tvé vlastní srdce pronikne bolest jako meč.“

E Byla tam také prorokyně Anna, dcera Fanuelova z rodu Ašerova. Po sedmiletém manželství ovdověla a nyní jí bylo čtyřiaosmdesát let. Nevycházela už vůbec z chrámu a její dny i noci byly naplněny službou Bohu, modlitbami a častými posty. V tu chvíli k nim přistoupila i ona a děkovala za to dítě. Všem, kteří v Jeruzalémě vyhlíželi Spasitele, oznamovala, že očekávaný Mesiáš je již zde.

A tak Josef s Marií splnili, co přikazoval zákon. Později se vrátili do Nazaretu v Galileji. Dítě rostlo, sílilo a bylo velice moudré. Všichni mohli poznat, že ho Bůh miluje.

Opožděné poselství

Jeho Svatost, Bartoloměj, arcibiskup Konstantinopole – Nového Říma, ekumenický patriarcha, je nejvyšším představitelem („první mezi rovnými“) pravoslavné církevní tradice. Spojuje ho přátelství s papežem Benediktem XVI. i Františkem. Při výročí cyrilometodějské misie na Velké Moravě navštívil na několik dní ČR a slavil liturgii.

Úryvek z poselství patriarchy Bartoloměje (Vánoce 2020).

Skrze křest je člověk obnoven a ne pouze „povzbuzen“. Žije v pravdě a prožívá svoji cestu zbožštění. Jak prohlásil Svatý a velký koncil pravoslavné církve, „každá osoba představuje jedinečnou entitu, určenou k osobnímu společenství s Bohem.“ Sdílíme Bohem darované poznání, že naše každodennost není celým naším životem; že ďábel a zlo nemají poslední slovo v dějinách lidstva. Náš Spasitel není *deus ex machina* antického dramatu, který by zčistajasna zasáhl a vyřešil naše problémy. Nepotlačuje naši svobodu, jako by byla „přítěž“, které je třeba se zbavit.

Pro nás křesťany platí jedinečná slova Maxima Vyznavače: „Tajemství spásy se týká těch, kteří jsou ochotni být spaseni, nikoli těch, kteří jsou donuceni.“ Pravda naší *svobody v Kristu* je zkoušena Křížem, který je cestou ke Vzkříšení.

V tomto duchu společně s vámi slavíme Vánoce a další svátky následujícího období způsobem, který se líbí Bohu. U příležitosti nastávajícího nového roku a pro všechny dny vašeho života vám vyprošujeme, aby Spasitel, který se ponížil k lidské přirozenosti, vám daroval zdraví, lásku jeden k druhému, pokrok v každé dobré věci, a veškeré nebeské požehnání. Ať se tak stane.

Modlitba

Bože,
buď naším světlem v temnotách noci
a stůj při nás,
abychom po klidném spánku
s radostí začali nový den ve spojení s tebou.
Skrze Krista, našeho Pána.

J. Galuszka OP, M. Bodnár OP (Koi 90a)

Ó, Bo - že, světlo na - še, je dů - stoj - né Tě
Ó, Bo - že, světlo na - še, ce - lý vesmír se Ti
chválit, Ot - ce, Sy - na i Du - cha svaté - ho.
kla - ní, Ot - ci, Sy - nu i Du - chu svaté mu.